

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Zelená kniha o nekalých obchodných praktikách medzi podnikmi v Európe v rámci potravinového a nepotravinového dodávateľského reťazca“

COM(2013) 37 final

(2013/C 327/06)

Spravodajca: **Igor ŠARMÍR**

Komisia sa 18. marca 2013 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ) prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Zelená kniha o nekalých obchodných praktikách medzi podnikmi v Európe v rámci potravinového a nepotravinového dodávateľského reťazca“

COM(2013) 37 final.

Odborná sekcia pre jednotný trh, výrobu a spotrebu poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 27 júna 2013.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 491. plenárnom zasadnutí 10. a 11. júla 2013 (schôdza z 11. júla) prijal 140 hlasmi za, pričom 1 člen hlasoval proti a 9 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 EHSV berie na vedomie vydanie predmetnej „Zelenej knihy“ zo strany Európskej komisie (EK) a domnieva sa, že tento dokument prezrádza pozitívny a výrazný posun v nazeraní EK na problematiku nekalých obchodných praktík.

1.2 EHSV považuje uplatňovanie nekalých obchodných praktík nielen za „neférové“ alebo „neetické“, ale i za odporujúce elementárnym princípom práva a záujmom na strane ponuky i na strane dopytu. Vzhľadom na to, že v skutočnosti ide o zneužívanie výrazne silnejšieho postavenia na trhu, odporúčame v tomto kontexte používať termín „zneužívajúce obchodné praktiky“, ktorý sa rutinne používa napr. vo francúzštine alebo i angličtine.

1.3 Podľa EHSV je súčasný rozsah a miera uplatňovania nekalých obchodných praktík najmä dôsledkom podnikových koncentrácií, ku ktorým došlo v priebehu posledných desaťročí.

1.4 EHSV považuje doterajšie výsledky Fóra na vysokej úrovni pre lepšie fungovanie potravinového reťazca za nejasné a navrhnuté riešenia za nedostatočné na vyriešenie problému nekalých praktík. Povzbudzuje preto EK, aby prišla s ďalšími iniciatívami.

1.5 EHSV nepochybuje o tom, že k uplatňovaniu nekalých praktík môže dochádzať vo všetkých zmluvných vzťahoch, ale je presvedčený, že situácia je osobitne závažná vo vzťahu medzi obchodnými reťazcami na jednej strane a poľnohospodárskymi a potravinárskymi spoločnosťami malej a strednej veľkosti na

strane druhej. Dochádza tu k formám a miere zneužívania, ktoré sa v iných vzťahoch nevyskytujú.

1.6 EHSV osobitne oceňuje skutočnosť, že EK v zelenej knihe explicitne spochybňuje existenciu reálnej zmluvnej slobody vo vzťahoch, ktoré sú výrazným spôsobom nevyvážené a stotožňuje sa tak s názorom EHSV.

1.7 Podľa EHSV, zelená kniha Európskej komisie veľmi dobre vystihuje podstatu a hlavné formy nekalých obchodných praktík. Na druhej strane je ale EHSV presvedčený, že Európska komisia by mala ponúknuť jednotnú definíciu nekalých obchodných praktík, podobnú tej, ktorá je už uvedená v smernici 2005/29/ES, pretože existuje určitá podobnosť medzi praktikami na ktoré poukazuje Zelená kniha a „Zavádzajúcimi marketingovými praktikami“⁽¹⁾.

1.8 Nekalé obchodné praktiky sa stávajú ešte závažnejšími v „atmosfére strachu“, ktorá vyplýva z obavy slabšej zmluvnej strany z ukončenia obchodnej spolupráce so silnejšou zmluvnou stranou. K tomu dochádza o. i. v prípade, keď veľké obchodné systémy vyvíjajú nekalý tlak na svojich dodávateľov a/alebo prenášajú príliš vysoké ceny na maloobchod, a tým i na spotrebiteľov.

1.9 Podľa EHSV negatívne dôsledky uplatňovania nekalých obchodných praktík prekračujú rámec vzťahu B2B a nepociťujú ich iba slabšie zmluvné strany. Obeťami sú i spotrebiteľia a „ekonomický záujem štátov“, čo nie je v Zelenej knihe dostatočne zdôraznené.

⁽¹⁾ Pozri stanovisko EHSV „Zavádzajúce marketingové praktiky“ (Ú. v. EÚ C 271, 19.9.2013, s. 61 – 65).

1.10 Podľa EHSV sú zákony prijaté vo viacerých členských krajinách so zámerom obmedziť uplatňovanie nekalých obchodných praktík dôsledkom neprijateľnosti dnešnej situácie. Tieto zákony síce z rôznych dôvodov zatiaľ nepriniesli uspokojivé riešenie, ale nedá sa ani povedať, že by sa nič nedosiahlo. Za úspech sa dá považovať vyššia transparentnosť v prerozdelení benefitov a ukončenie uplatňovania najviac škandalózných vydieračských praktík.

1.11 Hoci EHSV nemá informácie, ktoré by nasvedčovali, že prijatie vyššie uvedených zákonov na národných úrovniach má negatívny dopad na voľný pohyb tovaru v EÚ, k určitým obmedzeniam môže dochádzať. Žiaden z týchto zákonov však nemá protekcionistický charakter a v rovnakej miere sa vzťahujú na miestnych podnikateľov, ako i na podnikateľské subjekty z iných členských štátov.

1.12 EHSV odporúča, aby sa skutočnosť, že zmluvná sloboda v niektorých vzťahoch neexistuje, stala východiskom akýchkoľvek ďalších úvah na riešenie problému nekalých obchodných praktík.

1.13 EHSV odporúča, aby budúce návrhy regulácie nevyrovnaných obchodných vzťahov zohľadnili existenciu „faktoru strachu“. Treba zabezpečiť nevyhnutnú rovnováhu medzi zmluvnými stranami v záujme vzájomne spravodlivého obchodného vzťahu. Z tohto dôvodu nemôže byť primárnym zámerom regulácie nekalých praktík výlučne ochrana slabšej zmluvnej strany, ale mala by to byť aj ochrana „ekonomického záujmu štátov“, tak aby napr. dotknutí dodávatelia potravín nemuseli aktívne vystupovať v administratívnych a súdnych procedúrach.

1.14 EHSV vyzýva Európsku komisiu, aby navrhla legislatívu zakazujúcu uplatňovanie nekalých obchodných praktík. Jej základom by mal byť ich rámcový zoznam, ktorý by mal obsahovať najtypickejšie formy nekalých praktík uplatňovaných silnejšou zmluvnou stranou so zámerom prenášania vlastných prirodzených nákladov a rizík na slabšiu zmluvnú stranu.

1.15 EHSV vyzýva Európsku komisiu, aby v spolupráci s národnými orgánmi pre ochranu hospodárskej súťaže a vo svetle konkrétnych skúseností získaných za posledné desaťročia, vypracovala radikálnu novelu existujúcej a zjavne zastaranej regulácie konkurencie s cieľom podporiť spravodlivú hospodársku súťaž založenú na spravodlivej výmene relevantných informácií v tomto sektore, aby sa zohľadnili všetky skutočne dominantné postavenia na trhu.

2. Úvod

2.1 Zelená kniha rozlišuje dodávateľsko-distribučné reťazce potravinárskych a nepotravinárskych komodít, čo je úplne opodstatnené, pretože potravinový reťazec má v porovnaní s inými svoje vlastné špecifiká.

2.2 Podniky patriace do dodávateľsko-distribučných reťazcov boli za posledné dve desaťročia predmetom veľkých koncentrácií, ktoré viedli k vzniku skutočných oligopolov. V potravinovom reťazci poznačili koncentrácie najviac sektor maloobchodu, o niečo menej oblasť spracovania potravín a najmenej poľnohospodársku prvovýrobu. Výsledkom tohto procesu sú veľké nerovnováhy v potravinovom reťazci, pretože oligopoly disponujú obrovskou vyjednávacou silou voči svojim obchodným partnerom, ktorí sú omnoho rozdrobenejší.

2.3 EHSV je presvedčený, že vzniknuté štrukturálne nerovnováhy vedú v niektorých prípadoch k uplatňovaniu nekalých obchodných praktík a že tieto praktiky často nie sú v rozpore iba s férovosťou, čestnosťou alebo etikou, ale sa priedia aj elementárnym princípom práva.

2.4 Informácia uvedená v zelenej knihe, podľa ktorej sa na úrovni EÚ začalo o nekalých obchodných praktíkach po prvýkrát diskutovať až v roku 2009, nie je presná. V uvedenom roku sa táto problematika iba stala súčasťou oficiálnej agendy Európskej komisie. Už v roku 2005 vydal Európsky hospodársky a sociálny výbor významné stanovisko⁽²⁾, ktoré v čase, keď téma nekalých obchodných praktík bola ešte tabu, veľmi kritickým spôsobom poukázalo na viaceré negatívne aspekty pôsobenia obchodných reťazcov. Treba tiež spomenúť významnú úlohu Písomného vyhlásenia poslancov Európskeho parlamentu z roku 2007⁽³⁾, v ktorom bola Európska komisia priamo vyzvaná, aby vykonala potrebné kroky na nápravu situácie.

2.5 Podľa EHSV sú doterajšie výsledky Fóra na vysokej úrovni pre lepšie fungovanie potravinového reťazca dosť rozpacité, pretože navrhnutý implementačný rámec „osvedčených postupov“ nepriniesol dohodu pokiaľ ide o riešenie nekalých obchodných praktík, nad čím vyjadrili poľutovanie i traja európski komisári⁽⁴⁾.

2.6 Správa z Európskej siete pre konkurenciu potvrdzuje realitu uplatňovania nekalých praktík, a to osobitne v sektore potravín. Je to v súlade s presvedčením EHSV, že zneužívanie ekonomicky silnejšieho postavenia zo strany obchodných reťazcov voči výrobcom a spracovateľom potravín malej a strednej veľkosti je rádovo omnoho závažnejšieho charakteru ako v iných zmluvných vzťahoch. Dôkazom je i to, že už roky sa sťažujú iba títo dodávatelia potravín do veľkých obchodných systémov a nikto iný.

⁽²⁾ Ú. v. EÚ C 255, 14.10.2005, s. 44.

⁽³⁾ Písomné vyhlásenie poslancov EP č. 0088/2007 o vyšetrovaní a náprave zneužitia moci veľkými supermarketmi pôsobiacimi v Európskej únii.

⁽⁴⁾ Európska komisia, tlačová správa, Brusel, 5. decembra 2012, „Improving the functioning of the food supply chain“.

2.7 EHSV registruje potvrdenie zo strany EK, že uplatňovanie nekalých praktík má škodlivý dopad na hospodárstvo EÚ ako také a nie iba na zmluvné vzťahy dvoch podnikateľských subjektov.

3. Definícia nekalých obchodných praktík

3.1 Pojem nekalých obchodných praktík

3.1.1 Existencia zmluvnej slobody v obchodných vzťahoch, dokonca i v relácii obchodné reťazce – výrobcovia potravín malej a strednej veľkosti, sa doteraz oficiálne nespochybňovala. Doteraz patrila medzi hlavné argumenty obchodných reťazcov, ale i verejných orgánov proti regulácii nekalých obchodných praktík, ktorá by údajne narušovala existenciu zmluvnej slobody. EHSV považuje za veľmi významné, že zelená kniha už túto paradigmu opúšťa a je v nej explicitne uznané, že v prípade výraznej nerovnováhy v ekonomickej sile medzi dvomi zmluvnými partnermi reálna zmluvná sloboda neexistuje.

3.1.2 Podľa Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru je uznanie absencie zmluvnej slobody základným predpokladom na účinné hľadanie dôsledných riešení problémov vyplývajúcich z existujúcich nerovnováh v dodávateľsko-distribučnom reťazci najmä v prípade potravín.

3.1.3 V tejto časti zelenej knihy Európska komisia veľmi dobre vystihuje podstatu a hlavné formy nekalých obchodných praktík. Najmä vo vzťahu obchodné reťazce – dodávateľa potravín nemá slabšia strana skutočnú alternatívu, pretože významných odberateľov je na trhu veľmi málo a hlavne všetci majú voči dodávateľom veľmi podobné správanie.

3.1.4 Viaceré príklady nekalých obchodných praktík uvedené v dokumente prezrádzajú, že niektorí odberatelia neváhajú použiť akékoľvek prostriedky ako sa dopracovať k dodatočným a nijako neodôvodneným výhodám na úkor druhej zmluvnej strany. Osobitne ide o platby za fiktívne služby alebo o služby, ktoré pre druhú stranu nemajú žiadnu cenu a sú nevyžiadané.

3.1.5 Pokiaľ ide o otázky položené v tejto časti zelenej knihy, je stanovisko EHSV nasledovné:

— Otázka č. 1./EHSV sa domnieva, že zelená kniha by mala ponúknuť definíciu „nekalých obchodných praktík“ podobnú tej, ktorá je už uvedená v smernici 2005/29/ES. EHSV ale súhlasí s prvkami a parametrami, ktoré podľa zelenej knihy integrujú situácie nekalosti obchodných praktík.

— Otázka č. 3/. Koncept nekalých obchodných praktík (NOP) by nemal byť obmedzený iba na zmluvné rokovania, ale mal by vystihovať celé trvanie obchodného vzťahu.

— Otázka č. 4/. K nekalým obchodným praktikám môže teoreticky dochádzať vo všetkých etapách zásobovateľsko-distribučného reťazca, ale v inkriminovanej forme k nim dochádza iba vo vzťahu obchodné reťazce – výrobcovia a spracovatelia potravín malej a strednej veľkosti. Nie je napríklad známe, že by nadnárodné potravinárske spoločnosti, ktoré sú tak isto oligopoly, požadovali od svojich dodávateľov zalistovací poplatok alebo platbu za fiktívnu službu; je ale potrebné uviesť i prípady, keď nadnárodná potravinárska spoločnosť podmieňuje dodávku svojho (žiadaného) tovaru neodoberaním podobného tovaru od konkurencie.

— Otázka č. 5/. „Faktor strachu“ je známou realitou najmä vo vzťahu medzi obchodnými reťazcami a výrobcami potravín spomedzi MSP. Vyplýva z vyslovenej alebo i nevyslovenej hrozby ukončenia spolupráce a z následných závažných ekonomických problémov pre dodávateľa. S „faktorom strachu“ musí počítať akýkoľvek pokus o reguláciu nekalých obchodných praktík, pretože to znamená, že v príslušných administratívnych alebo súdnych procedúrach nie je možné očakávať ani sťažnosť, ani svedectvo zo strany dodávateľa.

3.2 Príklady nekalých obchodných praktík

3.2.1 EHSV oceňuje, že EK sa v tejto časti odvoláva na informácie získané od niektorých národných úradov pre ochranu hospodárskej súťaže. Okrem citovaných, odporúčame spoluprácu najmä s francúzskym a českým úradom, pretože majú priame skúsenosti s vykonávaním ich národných zákonov zameraných na boj proti nekalým obchodným praktikám. Protimonopolné inštitúcie majú pri svojich kontrolách právo preveriť účtovné doklady (zmluvy, faktúry, bankové výpisy...), z ktorých sa dá priamo preukázať uplatňovanie nekalých praktík.

3.2.2 Uvedené príklady poskytnuté britskými, španielskymi a írskymi úradmi pre ochranu hospodárskej súťaže ukazujú, že mnohé uplatňované praktiky je neprimerané označiť iba ako „neetické“, pretože sú zjavne za hranicou legálnosti (najmä ak sa hovorí o „šikanovaní a zastráňovaní“).

3.3 Možné účinky nekalých obchodných praktík

3.3.1 Negatívny dopad na slabšiu zmluvnú stranu uplatňovania nekalých obchodných praktík zo strany silnejšej strany je nespochybniteľný a utlmenie investícií a inovácií vo výrobe sú ich logickým dôsledkom. Podľa názoru EHSV je ale dopad na spotrebiteľov naznačený nedostatočne, pretože sa zďaleka neprejavuje iba obmedzením inovácií. V tejto časti je ale úplne vynechaný aspekt ohrozenia ekonomických záujmov štátu, ktorý je čiastočne spomenutý v predchádzajúcich častiach zelenej knihy. Najmarkantnejšie to je vidieť v krajinách strednej a východnej Európy, kde je veľkodistribúcia potravín plne pod kontrolou podnikateľských subjektov z iných členských krajín. Vzhľadom na to, že miestni výrobcovia, v drvivej väčšine malé a stredné podniky, nie sú schopní plniť často vydieračské

obchodné podmienky, upadá v tomto regióne celý agropotravnársky sektor a krajiny, tradične sebestačné vo výrobe základných potravín, do výraznej miery stratili svoju potravinovú bezpečnosť. Domáca produkcia býva takto nahradzovaná dovozmi často veľmi pochybnéj akosti.

3.3.2 Na otázky položené v tejto časti zelenej knihy odpovedá EHSV nasledovne:

— Otázka č. 6/. V sektore potravín, najmä zo strany obchodných reťazcov, sú nekalé obchodné praktiky uplatňované rutinným spôsobom v každodennej obchodnej praxi.

— Otázka č. 7/. Dodávatelia iných komodít, ako sú potravnárske, sú zjavne obeťami nekalých praktík obchodného reťazca v omnoho menšej miere. Pravdepodobne to súvisí s ich menšou závislosťou od veľkých maloobchodných systémov, pretože dodávatelia napr. hračiek, športových potrieb alebo oblečenia majú podstatne väčší výber možností odbytu ako výrobcovia potravín. Nekalé obchodné praktiky sa vyskytujú v franšízových vzťahoch v odvetví potravinového aj nepotravinového obchodu, kde sa v zásade prejavuje rovnaký problém ako ten, ktorý je opísaný v stanovisku o potravinových dodávateľských reťazcoch, kde sa tiež hovorí o takýchto nevyvážených vzťahoch medzi silnou stranou (poskytovateľ franšízy/reťazec) a podstatne slabšou stranou (franšizant) a kde sa v dôsledku toho tiež prejavuje nedostatok vyjednávacieho priestoru pri uzatváraní zmluvy. Franšizant podpíše zmluvu, ktorej podmienky diktuje poskytovateľ franšízy a nemá žiadnu inú možnosť, ak chce túto zmluvu uzatvoriť. Aj v prípade franšízy teda platia pripomienky týkajúce sa faktoru obavy a skutočnosti, že náklady distribútora (poskytovateľa franšízy) znáša dodávateľ (franšizant), a to bez protihodnoty alebo pridanej hodnoty pre franšizanta. Počas plnenia zmluvy ukladá často poskytovateľ franšízy ďalšie jednostranné pokyny k dohodnutému, a to formou „príručiek“, teda mimo zmluvného rámca.

— Otázka č. 8/. Nekalé obchodné praktiky majú veľký dopad na možnosti poľnohospodárskych a potravnárskych podnikov malej a strednej veľkosti investovať a inovovať. Investície na ochranu aspektov verejného záujmu, ako životné prostredie, pracovné podmienky, *animal welfare* a klíma, sú nižšie z dôvodu závislosti od niekoľko málo nákupcov a neistoty vyplývajúcej z tejto situácie.

— Otázka č. 9/. Dopad uplatňovania nekalých obchodných praktík v relácii B2B na spotrebiteľov je podrobne analyzovaný v osobitnej štúdii⁽⁵⁾. Spotrebiteľia doplácajú na dnešný

systém najmä z dlhodobšieho hľadiska, pretože chýbajú investície do udržateľnej výroby a inovácií. Z dlhodobého hľadiska spotrebiteľia doplatia i na zlyhanie trhu v oblasti ochrany životného prostredia, klímy, pracovných podmienok a *animal welfare*. V záujme uvedeného sa zdá byť prijateľnejšie, aby spotrebiteľia dnes platili za potraviny o trochu viac, pretože dnešná konkurencia medzi obchodnými systémami prebieha iba na úrovni najnižšej možnej spotrebiteľskej ceny, čomu je obetované všetko ostatné.

— Otázka č. 10/. Nekalé obchodné praktiky majú nepochybne negatívny dopad na fungovanie vnútorného trhu, pretože výrazne obmedzujú možnosti operátorov malej a strednej veľkosti presadiť sa. Veľké obchodné systémy v zásade rozhodujú o tom, čo sa kde predáva a kritériom v mnohých prípadoch nie je najlepší pomer cena-kvalita, ale často väčšia „ochota“ alebo „schopnosť“ akceptovať nekalé obchodné praktiky.

4. Právne rámce pre nekalé obchodné praktiky

4.1 Analýza existujúcich právnych rámcov platných na úrovni členských štátov i na úrovni EÚ prezrádza dve skutočnosti. V prvom rade to, že uplatňovanie nekalých obchodných praktík zo strany niektorých ekonomicky silných subjektov je dnes všeobecne známy a nepochybný fakt, pričom kompetentné orgány vo viacerých členských štátoch dospeli k záveru, že súčasná situácia si vyžaduje reguláciu.

4.2 Dnešná miera uplatňovania nekalých obchodných praktík, najmä vo vzťahoch medzi veľkými maloobchodnými reťazcami a výrobcami potravín, poukazuje predovšetkým na zastaranosť legislatívy zameranej na ochranu hospodárskej súťaže. Niektoré uplatňované nekalé obchodné praktiky poukazujú na silnú deformáciu konkurenčného prostredia a na existenciu reálnych dominantných postavení, ktoré ale nepostihuje súčasná protimonopolná regulácia.

4.3 Popri novelizácii legislatívy na ochranu hospodárskej súťaže považuje EHSV za úplne legitímne zakázať na úrovni EÚ uplatňovanie zadefinovaných nekalých praktík a urobiť tak potrebnú harmonizáciu fragmentovaného právneho prostredia. Medzi reguláciou nekalých obchodných praktík a novelizovanou protimonopolnou legislatívou ale musí existovať logické prepojenie, a to tak, aby za podpis zmluvy obsahujúcej nekalé obchodné podmienky boli postihovaní iba ich logickí iniciátori, to znamená strany v dominantnom postavení.

4.4 Táto harmonizovaná regulácia, ak má byť účinná, musí zohľadniť existenciu „hrozby z vylistovania“, a teda nemožnosti zo strany slabších zmluvných partnerov, osobitne dodávateľov obchodných reťazcov spomedzi MSP, podávať sťažnosti a jej koncept musí byť širší ako iba riešenie problémov v relácii B2B.

⁽⁵⁾ Consumers International, „The relationship between supermarkets and suppliers: What are the implications for consumers?“, 2012.

4.5 Na otázky položené v tejto časti zelenej knihy (na ktoré nebolo odpovedané v predchádzajúcich odsekoch) odpovedá EHSV nasledovne:

— Otázka č. 11/. Regulácie nekalých obchodných praktík, prijaté v niektorých štátoch, doteraz neprinesli uspokojivé výsledky. Podľa EHSV to súvisí jednak s tým, že väčšina týchto regulácií bola prijatá iba relatívne nedávno (Taliansko, Slovensko, Česká republika, Maďarsko alebo Rumunsko), ale i s tým, že ich právna koncepcia nevychádzala explicitne z absencie zmluvnej slobody, hoci samotné uznanie uplatňovania nekalých praktík nepriamo znamená, že s reálnou zmluvnou slobodou nie je všetko v poriadku. Nedá sa ale povedať, že sa vďaka týmto zákonom nič nedosiahlo. V krajinách, kde boli prijaté, sa už neuplatňujú tie najškandalóznejšie zmluvné podmienky a obchodné reťazce, ak sa chcú dopracovať k neoprávneným výhodám, musia uplatňovať sofistikovanejšie metódy. Najväčší pokrok bol dosiahnutý vo Francúzsku, kde tzv. zadné marže boli pod tlakom legislatívy a represie zredukované na akceptovateľnú úroveň (10 až 15 % namiesto 50 – 60 % v minulosti) ⁽⁶⁾. Výsledkom je omnoho vyššia transparentnosť prerozdelenia benefitov v potravinovom reťazci.

— Otázka č. 12/. Naliehavosť prijatia špecifického zákona súvisí i s intenzitou uplatňovania nekalých praktík, ktorá sa ale medzi jednotlivými krajinami líši. Iná situácia je na juhu Európy, iná v krajinách strednej a východnej Európy a iná v severnej Európe. V každom regióne je i trochu iná právna kultúra a tradícia. Toto je dôvod, prečo niektoré krajiny majú a iné zatiaľ nemajú regulačný, prípadne samoregulačný rámec.

— Otázka č. 14/. EHSV je presvedčený, že nové harmonizujúce opatrenia by mali byť prijaté na úrovni EÚ (viď body 4.2, 4.3 a 4.4).

— Otázka č. 15/. O určitom pozitívnom dopade regulácie sa už dá hovoriť (viď vyššie). Určité obavy so zavedením regulácie v tejto oblasti existujú, ale súvisia s predpokladom existencie zmluvnej slobody. Keďže ale táto v príslušných zmluvných vzťahoch reálne neexistuje, nie sú takéto obavy opodstatnené.

5. Vykonávanie predpisov zameraných proti nekalým obchodným praktikám

5.1 Mechanizmy vykonávania na národnej úrovni

5.1.1 EHSV sa stotožňuje s názorom EK, že dnešné mechanizmy uplatňované na národnej úrovni, zamerané proti nekalým zmluvným praktikám, sú vo všeobecnosti nedostatočné. Hlavnými dôvodmi sú nezohľadnenie absencie reálnej zmluvnej slobody a existencia „obavy z vylistovania“, a teda určitej atmosféry strachu. S týmto problémom sa zatiaľ najlepšie dokázali vyrovnáť vo Francúzsku, kde kontrolný orgán koná i

na základe neformálnych informácií a z vlastnej iniciatívy, pričom represia nekalých praktík je postavená na ochrane ekonomických záujmov štátu a nie slabšej zmluvnej strany.

5.1.2 V niektorých členských štátoch existujú zákony zamerané proti uplatňovaniu nekalých zmluvných praktík, ale v iných ich nemajú. Okrem toho, medzi jednotlivými zákonmi existujú významnejšie odlišnosti. Tieto skutočnosti sú nepochybne určitou prekážkou pre cezhraničný obchod. (otázka č. 16).

5.1.3 Podľa EHSV jediný zmysluplný spoločný prístup na vyriešenie negatívneho dopadu rozdielnosti predmetných zákonov môže byť prijatie harmonizujúceho právneho textu zameraného proti uplatňovaniu nekalých zmluvných praktík. (otázka č. 17).

5.2 Vykonávanie mechanizmy na úrovni EÚ

5.2.1 EHSV sa stotožňuje s tvrdením EK, že v dnešnej dobe neexistuje na úrovni EÚ žiaden špecifický mechanizmus na boj proti nekalým obchodným praktikám. Tak isto je presvedčený, že na prekonanie „faktorov strachu“ je nevyhnutné udeliť národným orgánom kompetentným pre túto oblasť právomoc konať z vlastnej iniciatívy, akceptovať anonymné alebo neformálne sťažnosti a ukladať sankcie (otázka č. 18).

6. Typy nekalých obchodných praktík

6.1 EHSV súhlasí s tým, že k nekalým obchodným praktikám dochádza v celom zásobovacom reťazci potravinárskych i nepotravinárskych komodít, ale v súlade s vyššie uvedeným je presvedčený, že situácia je najvážnejšia na úrovni vzťahu medzi veľkodistribúciou potravín a výrobcami spomedzi MSP.

6.2 Pokiaľ ide o zalistovanie, vôbec nie je jasné, aká je protihodnota príslušného poplatku, ktorý potenciálny dodávateľ musí zaplatiť. V drvivej väčšine prípadov ani zaplatenie tohto poplatku, ktoré je predbežnou a nevyhnutnou podmienkou akejkoľvek obchodnej spolupráce, nedáva dodávateľovi žiadnu garanciu, že odberateľ bude od neho príslušný tovar naozaj i odoberať alebo že ho bezdôvodne „nevylistuje“.

6.3 Tzv. zadné marže sú rutinnou súčasťou praxe veľkých obchodných systémov a podľa EHSV je ich všeobecná prospešnosť prinajmenšom pochybná. Na jednej strane, zadné marže sú symbolom zneužívania reálneho dominantného postavenia, pretože sa za nimi často skrývajú nevyžiadané a fiktívne služby, na druhej strane spôsobujú výraznú netransparentnosť na úrovni prerozdelenie benefitov. Z dôvodu existencie zadných marží majú dodávateľia (tak ako i vonkajší pozorovatelia) veľké problémy zistiť, koľko dostali reálne zaplatené za dodaný tovar. V skutočnosti je dodávka tovaru podmienená akceptovaním služieb ponúkaných odberateľom. Podľa EHSV by sa poplatky za reálne a opodstatnené služby poskytované odberateľom dodávateľovi mali zakalkulovať do nákupnej ceny potravín.

⁽⁶⁾ Informácia DGCCRF.

6.4 Na otázky položené v tejto časti zelenej knihy (na ktoré nebolo odpovedané v predchádzajúcich odsekoch) odpovedá EHSV nasledovne:

- Otázka č. 19/. Do zoznamu nekalých obchodných praktík by sme pridali platby za fiktívne a nevyžiadané služby, neprimerane vysoké platby za reálne poskytnuté služby a prenášanie podnikateľského rizika, ako i nákladov na komercializáciu na dodávateľa.
- Otázka č. 20/. Existencia zoznamu nekalých praktík je základným predpokladom boja proti nim. Tento zoznam by sa samozrejme mal pravidelne aktualizovať. Nemožno sa ale obmedzovať iba na zoznamy. Je potrebné navrhnuť dostatočne širokú definíciu nekalých praktík, ktorá by zahrňovala prípady nezodpovedajúce všeobecnej definícii „dobrých obchodných praktík“ podľa kritérií „dobrej viery“, „zmluvnej rovnováhy“ a spoločných pravidiel podnikateľov v príslušných hospodárskych sektoroch“.
- Otázka č. 21/ EHSV sa domnieva, že v rámci celého dodávateľského reťazca by každý jeho článok mal znášať svoje prirodzené náklady a riziká a dopracovať sa tak k spravodlivému podielu na celkovej marži. To znamená, že výrobca by mal znášať náklady a riziká spojené s výrobou a obchodník tie, ktoré sú spojené s predajom.
- Otázka č. 23/ EHSV sa domnieva, že poctivé praktiky by mali byť začlenené do rámca EÚ.
- Otázka č. 24/ EHSV je presvedčený, že na úrovni EÚ by mal byť prijatý záväzný legislatívny nástroj typu nariadenia.
- Otázka č. 25/ Podľa EHSV sa zelená kniha nevenuje dostatočne zhodnoteniu dopadu uplatňovania nekalých praktík v relácii B2B na spotrebiteľov a na ekonomický záujem štátov.

V Bruseli 11. júla 2013

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE

PRÍLOHA

k stanovisku Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Nasledujúce pozmeňovacie návrhy, ktoré získali minimálne štvrtinu odovzdaných hlasov, boli zamietnuté v priebehu diskusie (článok 54 ods. 3 rokovacieho poriadku):

Bod 1.10

Zmeniť takto:

„Podľa EHSV sú zákony prijaté vo viacerých členských krajinách so zámerom obmedziť uplatňovanie nekalých obchodných praktík dôsledkom neprijateľnosti dnešnej situácie. Tieto zákony síce z rôznych dôvodov zatiaľ neprinesli uspokojivé riešenie, ale nedá sa ani povedať, že by sa nič nedosiahlo. ~~Za úspech sa dá považovať vyššia~~ Transparentnosť v stanovovaní cien prerozdelení benefitov je však stále v nedohľadne a ukončenie uplatňovania najviac škandalózných vydieračských praktík je naďalej hudbou budúcnosti.“

Zdôvodnenie

Bude podané ústne.

Výsledok hlasovania:

Za: 54
Proti: 63
Zdržali sa: 27
